

Competentieprofiel Ervaringsdeskundige met een verstandelijke beperking (VB)

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

INHOUD

Voorwoord

Dit staat in het Competentieprofiel Ervaringsdeskundige VB

1. Basis deel: als ervaringsdeskundige werken in een organisatie

- Werkzaamheden voorbereiden
- Werkzaamheden uitvoeren
- Werkzaamheden afronden

2. Profieldeel: met ervaringsdeskundigheid de positie van mensen met een verstandelijke beperking verbeteren

- Een professionele houding hebben
- Kunnen laten zien hoe het is om jou te zijn
- Mensen met een VB helpen leren om te gaan met hun beperking
- Opkomen voor de belangen van mensen met een VB
- De wereld beter maken voor mensen met een VB

VOORWOORD

Het werk van ervaringsdeskundigen wordt steeds uitgebreider.

Gemeenten, zorgorganisaties, de overheid: overal is vraag naar ervaringsdeskundigen.

Zij praten mee over beleid, geven advies of houden een presentatie.

In het VN-verdrag handicap staat dat mensen met een beperking moeten kunnen leven als anderen.

De samenleving moet voor iedereen toegankelijk zijn.

En mensen met een beperking moeten meepraten en meedenken over maatregelen die over hen gaan.

Het is onmogelijk om alle mensen met een beperking mee te laten praten met organisaties.

Daarom zijn er ervaringsdeskundigen.

Mensen met een beperking die zijn opgeleid om andere mensen met een beperking te vertegenwoordigen.

Zij kunnen met hun eigen ervaringskennis en de opleiding voor anderen opkomen, hun belangen behartigen en meepraten over beleid.

En uiteindelijk zorgen zij voor een inclusieve samenleving, een samenleving waar iedereen aan mee kan doen.

Voor het beroep ervaringsdeskundige zijn er bijzondere kennis en vaardigheden nodig.

Die kennis en vaardigheden noemen we 'kwalificaties' of 'competenties'.

De competenties zijn vastgelegd.

De beschrijving van alles wat een ervaringsdeskundige met een verstandelijke beperking moet kunnen, noemen we 'competentieprofiel ervaringsdeskundige VB'.

Het competentieprofiel van ervaringsdeskundige verstandelijke beperking (VB) is gemaakt door de LFB, het ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport (VWS) en de vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN).

DIT STAAT IN HET COMPETENTIEPROFIEL ERVARINGSDESKUNDIGE VB

Het competentieprofiel bestaat uit twee delen.

Een basisdeel en een profieldeel.

Het basisdeel gaat over het werken in een organisatie.

Het profieldeel gaat over het verbeteren van de positie van mensen met een verstandelijke beperking.

1. Basisdeel: als ervaringsdeskundige werken in een organisatie

Bij elke organisatie zijn er regels.

Bijvoorbeeld over hoe laat je begint, wanneer je weer naar huis gaat en hoe je omgaat met collega's.

In het basisdeel leer je over hoe je moet werken in een organisatie.

Een ervaringsdeskundige VB:

- zorgt dat hij de regels van de organisatie kent
- kan opdrachten en informatie voor zijn werk begrijpen
- kan met een computer werken
- kan vragen stellen over zijn werk en weet ook bij wie dat kan
- kan samenwerken
- kan contact maken met anderen
- weet dat sommige informatie alleen voor hem bedoeld is, dus 'vertrouwelijk'
- kan goed vertellen wat zijn eigen mening is en waarom.

Werkzaamheden voorbereiden

Je coach of werkgever vertelt je wat je kunt gaan doen.

Je krijgt uitleg over de volgorde van je werkzaamheden, hoeveel tijd je ervoor hebt en wat het resultaat moet zijn.

Jij geeft aan of je alles hebt begrepen of dat je nog uitleg nodig hebt.

Als iets niet duidelijk is, kun je zelf hulp vragen.

Of je kunt informatie opnieuw lezen.

Daarna kun je jouw plan van aanpak bespreken met je coach.

Een ervaringsdeskundige VB kan:

- samenwerken en overleggen
- leren
- plannen en organiseren.

Een ervaringsdeskundige VB laat zien dat hij:

- actief luistert of informatie bekijkt
- zelf vragen stelt als iets niet duidelijk is
- zijn werk kan opdelen in stapjes in een volgorde (samen met de coach of collega)
- zijn plan van aanpak bespreekt met zijn coach of collega.

Werkzaamheden uitvoeren

Aan de slag!

Je voert je werk alleen of samen met collega's uit.

Je werkt volgens de afspraken die zijn gemaakt.

Als er iets onduidelijk is of als er problemen zijn, bespreek je die met je coach of collega.

Je probeert zelf oplossingen te bedenken.

Je kunt goed reageren op feedback van je coach of collega's.

Je kunt vragen van anderen beantwoorden of doorsturen.

Een ervaringsdeskundige VB kan:

- samenwerken en overleggen
- werk volgens afspraken doen (kwaliteit leveren)
- instructies en regels opvolgen
- leren.

Een ervaringsdeskundige VB laat zien dat hij:

- op tijd en netjes werkt
- afspraken nakomt
- zich houdt aan de regels over veiligheid op het werk
- zijn deel van het werk bespreekt met zijn collega's
- kan omgaan met veranderingen of problemen op het werk
- op tijd hulp vraagt aan de juiste personen
- rekening houdt met anderen en goed met iedereen omgaat
- vertrouwen in zichzelf heeft
- goed luistert naar feedback, opmerkingen en kritiek.
Hij vraagt wat beter kan en hoe hij dat kan aanpakken.
- zelf feedback kan geven aan collega's op een opbouwende manier.

Werkzaamheden afronden

Als je als ervaringsdeskundige VB je werk hebt gedaan, vertel je dit aan je coach.

Jullie bespreken hoe het ging en of er bijzonderheden waren.

Soms moeten er nog formulieren worden ingevuld of spullen worden opgeruimd.

Je kunt de ruimte waar je hebt gewerkt netjes achterlaten.

Een ervaringsdeskundige VB kan:

- samenwerken en overleggen
- instructies en regels opvolgen
- vertellen en beschrijven hoe het werk is gegaan (formuleren en rapporteren).

Een ervaringsdeskundige VB laat zien dat hij:

- met zijn coach bespreekt dat het werk klaar is
- gegevens over het werk kan opschrijven en vastleggen
- zijn werkplek netjes achterlaat
- bijzonderheden met zijn coach bespreekt.

2. Profieldeel: met ervaringsdeskundigheid de positie van mensen met een verstandelijke beperking verbeteren

Als ervaringsdeskundige VB werk je samen met een coach, maar je komt met veel meer mensen in contact.

Er zijn opdrachtgevers en collega's die van je verschillen.

Zij hebben misschien een andere culturele achtergrond, een andere leeftijd,

een lichamelijke beperking of een andere manier van denken.

Je hebt met veel verschillende mensen en situaties te maken.

Daarom is het belangrijk dat je kunt omgaan met emoties van jezelf en die van anderen.

Een ervaringsdeskundig VB:

- kan hulpmiddelen zoals een laptop gebruiken
- kent woorden die horen bij zijn werk als ervaringsdeskundige en weet wat ze betekenen
- kan zijn eigen ervaring overbrengen aan anderen
- kan zich inleven in anderen
- kan met anderen communiceren en kan rustig reageren op emoties van anderen
- weet wat er van hem wordt verwacht
- kan (met ondersteuning) omgaan met mail en computerprogramma's op het werk
- kent de rechten van mensen met een beperking uit het VN-verdrag handicap.

Een professionele houding hebben

Als ervaringsdeskundige VB gebruik je vaak jouw eigen ervaringen met het leven met een verstandelijke beperking.

Ook bespreek je ervaringen van anderen met een VB.

Al deze ervaringen kunnen je emotioneel maken.

Het is belangrijk dat je dat weet. En ook dat je zorgt dat dit niet gebeurt.

Op je werk helpt het niet als je hier heel boos of verdrietig over bent.

Het is dan moeilijk om je werk goed uit te voeren.

Je moet dus leren om over je eigen ervaringen te praten, zonder daar heel emotioneel bij te worden.

Dat geldt ook als je over ervaringen van anderen vertelt.

Een ervaringsdeskundige VB kan:

- leren
- samenwerken en overleggen
- goed omgaan met emoties en gevoelens van zichzelf en anderen (ethisch en integer handelen).

Een ervaringsdeskundige laat zien dat hij:

- kan terugkijken op zijn eigen gedrag en ervaring
- vraagt om feedback van zijn coach, collega's en anderen
- feedback geeft aan zijn coach, collega's en anderen
- hulp vraagt aan zijn coach als dat nodig is
- nieuwe dingen leert en meedoet aan bijscholing
- zijn eigen emoties en die van anderen herkent.

Dat hij die begrijpt en er passend mee omgaat

- kan omgaan met ervaringen van anderen en vraagt hulp als hij dat nodig heeft

Kunnen laten zien hoe het is om jou te zijn

Als ervaringsdeskundige word je soms uitgenodigd om een gastles te geven. Samen met je coach bereid je dat voor.

Je gaat dan vertellen hoe het is om te leven met een verstandelijke beperking aan mensen die werken voor een gemeente.

Of aan mensen die worden opgeleid tot hulpverlener bijvoorbeeld.

Je praat over wat jij tegenkomt in jouw leven en wat helpend is en wat niet.

Ook leer je aan anderen hoe jij benaderd wil worden.

Je kunt een presentatie geven of een werkopdracht maken om anderen te leren over hoe het is om jou te zijn.

Een ervaringsdeskundige VB kan:

- beroepsmatig/professioneel vertellen over zijn ervaringen
- samenwerken en overleggen
- communiceren.

Een ervaringsdeskundige VB laat zien dat hij:

- een gastles kan voorbereiden door bijvoorbeeld een presentatie te maken over zijn eigen leven
- vertelt over zijn eigen ervaringen
- hulpmiddelen gebruikt zoals een laptop of beamer
- goed reageert op vragen van de mensen bij de gastles.

Mensen met een VB helpen leren om te gaan met hun beperking

Als ervaringsdeskundige kun je andere mensen met een verstandelijke beperking helpen.

Door te laten zien hoe jij met jouw beperking omgaat, kun je een voorbeeld zijn voor anderen.

Het kan hen helpen om zich verder te ontwikkelen.

Ook wordt het makkelijker voor anderen om hun beperking te accepteren.

Soms geef je presentaties of gastlessen voor mensen met een VB.

Je zorgt voor een goede en veilige werksfeer tijdens deze bijeenkomsten.

Een ervaringsdeskundige VB kan:

- professioneel werken
- samenwerken en overleggen
- communiceren
- begripvol en vertrouwelijk omgaan met anderen.

Een ervaringsdeskundige VB laat zien dat hij:

- zijn ervaringen professioneel deelt met anderen
- luistert naar anderen
- goed reageert op vragen van anderen
- de werksfeer veilig en goed houdt
- zijn eigen emoties en die van anderen herkent.

Dat hij die begrijpt en er goed mee omgaat.

Opkomen voor de belangen van mensen met een VB

Als ervaringsdeskundige doe je mee aan overleg van gemeenten of een zorgorganisatie. Soms met je coach, soms alleen.

Je bereidt zo'n bijeenkomst goed voor.

Je gaat je mening geven over beleidsplannen of aanpassingen van regels.

Je bent de stem van mensen met een VB en komt op voor hun belangen.

Een ervaringsdeskundige VB kan:

- communiceren
- samenwerken en overleggen
- begripvol en vertrouwelijk omgaan met anderen
- professioneel werken.

Een ervaringsdeskundige VB laat zien dat hij:

- de bijeenkomst voorbereid door stukken te lezen en te bespreken met de coach
- aanwezig is bij de bijeenkomst (dit kan ook digitaal)
- ervaringen kan delen bij onderwerpen die gaan over mensen met een VB en zijn mening kan delen
- goed reageert op vragen van anderen
- hulpmiddelen die nodig zijn bij de bijeenkomst kan gebruiken.

De wereld beter maken voor mensen met een VB

Als ervaringsdeskundige VB verbeter je de samenleving voor mensen met een VB.

Dat kan je doen door bijvoorbeeld de toegankelijkheid van gebouwen te controleren.

Of door te helpen met het duidelijker maken van teksten.

Ook kan je een thema-avond bezoeken of meedoen aan een (wetenschappelijk) onderzoek.

Het kan zijn dat je eigen werkgever vraagt om iets te onderzoeken.

Maar ook andere organisaties of overheden kunnen om jouw hulp vragen.

Wat je gaat doen en hoe je dat aanpakt, bespreek je met je coach of collega's.

Een ervaringsdeskundige VB kan:

- instructies en regels opvolgen
- samenwerken en overleggen
- materialen en middelen gebruiken.

Een ervaringsdeskundige VB laat zien dat hij:

- vragen van opdrachtgevers bespreekt met de coach
- overlegt met de coach of collega's welke werkzaamheden er gedaan moeten worden
- bespreekt welke stappen moeten worden gemaakt
- de taak uitvoert (alleen, met de coach of met collega's)
- de taak afrondt en het kan bespreken/evalueren.

